

III

(Подготвителни актове)

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

560-А ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ (JDE) -
INTERACTIO, 27.4.2021 Г. – 28.4.2021 Г.**Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейска рамка за управление на данните“ (Акт за управление на данните)“**

(COM (2020) 767 final)

(2021/C 286/08)

Докладчик: **Giuseppe GUERINI**Съдокладчик: **Marinel Dănuț MURESAN**

Консултация	Съвет на Европейския съюз, 11.12.2020 г. Европейски парламент, 14.12.2020 г.
Правно основание	член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Единен пазар, производство и потребление“
Приемане от секцията	31.3.2021 г.
Приемане на пленарна сесия	27.4.2021 г.
Пленарна сесия №	560
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	234/3/13

1. Заключение и препоръки

1.1. Европейският икономически и социален комитет приветства предложението за регламент относно „управлението на данните“, което допълва Директива (ЕС) 2019/1024⁽¹⁾ (Директива за отворените данни), като се съсредоточава върху данните от общественния сектор, обект на права на други лица.

1.2. ЕИСК счита, че това е полезно и необходимо, тъй като обработването, съхранението и споделянето на цифрови данни придобиват все по-голямо значение не само от икономическа, но и от социална и гражданска гледна точка, тъй като се извършват с участието на гражданите, администрациите и предприятията в сложна и многостранна регулаторна среда.

1.3. ЕИСК счита, че е от съществено значение да се приеме хармонизирана регулаторна рамка, която да е в състояние да създаде доверие у гражданите, потребителите и особено в МСП, по отношение на адекватната защита на техните данни, за да се насърчат възможностите за развитие за икономическите оператори, както и за органите за научноизследователска и развойна дейност.

⁽¹⁾ ОВ L 172, 26.6.2019 г., стр. 56.

1.4. ЕИСК подкрепя целта на Комисията регламентът, предмет на настоящото становище да се прилага по отношение на администрациите, публичните органи и публичноправните субекти с подход, който включва всички субекти от публичната сфера, независимо от организационната им форма.

1.5. ЕИСК счита че е важно когато управлението и обработката на данни, посредством устройства, използващи изкуствени интелект, се отнасят до сферата на труда, да се предвидят подходящи форми на предварителна консултация със заинтересованите социални страни по тези въпроси. Организираното гражданско общество също трябва да участва когато тези устройства засягат правата на гражданите.

1.6. ЕИСК подкрепя предложението за определяне на националните органи, отговорни за осигуряване на подходящ контрол на новите правила,

1.7. ЕИСК подкрепя ползата от създаването на единно информационно бюро във всяка държава членка и препоръчва те да бъдат достъпни за всички заинтересовани страни, за да се гарантира ефективното функциониране и да се насърчи доброто сътрудничество с организациите на гражданското общество и социалните партньори.

1.8. ЕИСК изразява съгласие с предложението да се предвиди регламент за организациите, занимаващи се с „алтруистично управление“ на данни и изразява съгласие с правилото, че тези организации трябва да имат правен характер на организации с нестопанска цел и да преследват цели от общ интерес, при условия на независимост и самостоятелност спрямо други организации, преследващи стопански цели при управлението на данни.

1.9. ЕИСК счита, че предвидената в регламента възможност за признаване на полезността на „кооперативния модел за управлението и обмена на данни“ като инструмент, имащ за цел да благоприятства гражданите и микропредприятията и малките, както и самостоятелно заетите лица и свободните професии е от особен интерес.

1.10. Кооперативният модел би могъл също така да бъде много полезен инструмент за неутрално и споделено управление на данни. Във връзка с това ЕИСК насърчава Комисията и държавите членки да подкрепят гражданите и МСП и техните организации, с цел да предприемат колективни инициативи за развитие на такъв вид взаимоспомагателни организации за управление и обмена на данни.

1.11. ЕИСК счита, че защитата на личните данни, заедно със защитата на цифровата самоличност и защитата на неприкосновеността на личния живот са основни аспекти на „управлението на данните“ и са пряко свързани с въпроса за зачитането на човешкото достойнство и основните права. Поради тази причина счита, че е от съществено значение да се признаят правата на собственост върху личните данни, за да се даде възможност на европейските граждани да контролират използването на своите данни.

2. Предложението на Комисията

2.1. Предложението на Комисията, което е предмет на настоящото становище, има за цел:

- i. да се предоставят данни от общественния сектор за повторна употреба в ситуации, в които тези данни са обект на права на трети страни;
- ii. да се даде възможност за обмен на данни между предприятията;
- iii. да се разреши използването на лични данни в съответствие с Общия регламент относно защитата на данните;
- iv. да се разреши използването на данни на алтруистични основания.

2.2. Предложението включва и допълва Директива (ЕС) 2019/1024 относно отворените данни и повторното използване на информацията от общественния сектор (Директивата за отворените данни), като се съсредоточава върху данните, притежавани от субекти от публичния сектор, които са обект на права на трети страни.

2.3. Предложението се основава на член 114 от ДФЕС и има за цел сближаване на законите и административните практики на държавите членки, за да се гарантира потокът от данни в Европейския съюз в хармонизирана регулаторна среда, която гарантира правилно консолидиране на вътрешния пазар по отношение на движението на данни, съхранявани от обществени органи.

2.4. В глава I от Регламента се определя неговият обхват, като се посочва, че с Регламента се установяват:

- i. условията за повторното използване в рамките на ЕС на някои категории данни, държани от органите от обществения сектор;
- ii. рамка за уведомяване и надзор за предоставяне на услуги за споделяне на данни;
- iii. рамка за доброволна регистрация на субекти, които събират и обработват данни, предоставени за алтруистични цели.

2.5. Глава II създава механизъм за повторно използване на някои категории данни, държани от органите от обществения сектор. Защитата на правата на трети страни може да бъде от значение по-специално за защитата на личните данни, но също така и за защитата на правата върху интелектуалната собственост и търговската тайна.

2.6. Държавите членки ще трябва да създадат единно информационно бюро, което да подпомага изследователите и иновативните дружества, които се интересуват от намирането на подходящи данни, и да създадат структури за подкрепа на органите от обществения сектор с подходящи технически средства и основан на информация подход към регулаторната рамка на сектора.

2.7. Глава III има за цел да повиши доверието в споделянето на лични и нелични данни и да намали разходите по трансакции, свързани със споделяне на данни между предприятия и между потребители и предприятия, чрез създаване на уведомителен режим за доставчиците, които възнамеряват да работят в сферата на споделянето на данни, както и на регулаторна рамка за дейностите на тези субекти. Доставчиците ще са задължени да останат неутрални по отношение на обменяните данни, без възможност за използване на тези данни за други цели.

2.8. Глава IV има за цел да улесни алтруистичния обмен на данни, предоставени доброволно от физически лица или предприятия за общото благо. По-специално, дава се възможност на организациите, ангажирани с алтруистично споделяне на данни, да се регистрират като „призната в ЕС организация за алтруистично споделяне на данни“, за да се увеличи доверието в извършваните от тях операции.

2.9. Предвижда се и разработването на общ европейски формуляр за съгласие във връзка с алтруизма по отношение на данните с цел намаляване на разходите по получаване на съгласие и улесняване на преносимостта на данните.

2.10. В глава V се определят изискванията за функционирането на компетентните органи за наблюдение и прилагане на рамката за уведомяване за доставчиците на услуги за споделяне на данни и за субектите, ангажирани с алтруизъм по отношение на данните. В главата се съдържат и разпоредби, насочени към ефективната защита на правата на физическите лица, и по-специално правото на подаване на административна жалба и/или жалби срещу решенията на тези органи и относно средствата за правна защита.

2.11. В глава VI се създава „Европейски комитет за иновации в областта на данните“, който ще улесни появата на най-добри практики от страна на органите на държавите членки, по-специално по отношение на обработката на искания за повторно използване на данни и постигането на последователна практика по отношение на рамката за уведомяване за доставчиците на услуги за споделяне на данни, както и за алтруистичното използване на данни.

2.12. Глава VII позволява на Комисията да приема актове за изпълнение относно европейския формуляр за съгласие във връзка с алтруизма по отношение на данните, а глава VIII съдържа преходни разпоредби относно функционирането на общата схема за издаване на разрешение за доставчиците на услуги за споделяне на данни и са изложени заключителните разпоредби.

3. Общи бележки

3.1. Предложението на Комисията изглежда подходящо и необходимо, тъй като обработването, съхранението и споделянето на цифрови данни придобиват все по-голямо значение не само от икономическа, но и от социална и гражданска гледна точка, тъй като се извършват с участието на гражданите, администрациите и предприятията в сложна и многостранна регулаторна среда.

3.2. Усъвършенстваното използване на цифрови данни може да позволи разработването на нови продукти и повишаване ефективността на традиционните производствени процеси, да стимулира научните изследвания, да се бори с глобалното затопляне и да подобри използването на енергия и водни ресурси, като същевременно все по-добре защитава човешкото здраве.

3.3. Ефективното и ползотворно използване на данните изисква възможността за тяхното споделяне и обмен в големи количества, като се използва изчислителната мощ на машините за изкуствен интелект при изготвянето и използването на такива данни за все по-амбициозни цели от общ интерес. Пример за това е обменът на данни за своевременно откриване на болести чрез образна диагностика.

3.4. Сложността и обемът на данните, които във всеки момент се създават, извличат и предават, доведе до създаването на предприятия, организации и органи, специализирани в управлението на данните или посредничеството при обработването им за целите на обмена, както с търговска цел, така и съгласно логика от общ интерес, насочена към преследването на общото благо (най-вече за целите на научните изследвания).

3.5. В настоящия икономически и технологичен контекст данните са ценен и полезен ресурс, свързан с важни етични, икономически и политически въпроси, със значително въздействие върху конкурентоспособността и конкуренцията не само между предприятията, но и между държавите членки. Следователно е целесъобразно Комисията да се намеси при определянето на регулаторна рамка, която да е пропорционална и ясна за публичното управление на данните, така че да защити тяхната не само икономическа, но и стратегическа стойност в различните области, в които способността за притежаване и обработка на цифрови данни е важна.

3.6. По отношение на чувствителните данни, и по-специално здравните данни, ЕИСК счита, че е полезно да се разработят и разпространят повсеместно добри оперативни практики като възприетата от Microsoft, който е избрал да предупреждава своите клиенти, когато някои правителствени органи са поискали от предприятието да разкрие личните данни на своите клиенти.

3.7. ЕИСК признава и оценява факта, че основната цел на предложението на Комисията е да се създадат условия гражданите, потребителите, самостоятелно заетите лица и специалистите, предприятията, (особено малките и микропредприятията) да споделят своите данни, като знаят, че те ще бъдат управлявани от регулирани и контролирани по подходящ начин организации, за да се насърчи доверието и изграждането на регулаторна рамка, напълно съвместима с ценностите и принципите на Европейския съюз.

3.8. ЕИСК отбелязва, както вече посочи в предходните си становища, че когато се разглежда въпросът за инструменти за управлението на данните и инструментите на изкуствения интелект, е необходима европейска регулаторна рамка, с която да се гарантират прозрачността и проследимостта на алгоритмите, човешкият контрол върху инструментите на ИИ и зачитането на основните права.

3.9. Освен това е необходимо да се има предвид, че когато тези инструменти, използващи изкуствен интелект се въвеждат на работното място, Европейската комисия трябва да определи правила за укрепване на социалния диалог и преговори с помощта на предварителни консултации с представителите на работниците и да насърчи създаването на национални комитети/обсерватории относно внедряването на инструменти, използващи изкуствен интелект, в които да участват всички заинтересовани страни: потребители, малки и средни предприятия, професионални сдружения, представители на работниците и организираното гражданско общество.

3.10. Важно е също така в регламента да се даде предимство на път за одобряване на общите условия за използване на услугите за управление на данни, така че клаузите в договорите за предоставяне или достъп до данни, които нарушават стандартите на ЕС за защита, да могат да бъдат отменени по съдебен път. За същата цел ЕИСК препоръчва хармонизиране и укрепване на принципа на съгласие чрез опростяване на процедурата за приемане или отказ на бисквитки.

4. Специфични бележки

4.1. ЕИСК приветства факта, че предложението на Комисията е в съответствие с принципите на пропорционалност и субсидиарност, съдържащи се в Договорите, тъй като то разработва и предлага правила, които не жертват твърде много частния интерес по отношение на преследваната цел за споделяне и използване на данни.

4.2. Поради тази причина регламент, който има за цел да гарантира еднакви правила, които да се прилагат едновременно в целия вътрешен пазар, изглежда най-подходящият инструмент, тъй като различните национални разпоредби биха били неефективни и биха довели до прекомерни разходи за привеждане в съответствие за европейските предприятия, особено за МСП, което би възпрепятствало правилното движение на данни.

4.3. Следователно изборът на регламента като инструмент е най-добрият за продължаване изграждането на европейски пазар, на който данните да могат да се разпространяват по благоприятен начин чрез хармонизирана рамка от правила, която да е в състояние да създаде доверие в гражданите, потребителите и малките и средните предприятия по отношение на адекватната защита на техните данни и създаване възможности за развитие и растеж за икономическите оператори, както и за органите за научноизследователска и развойна дейност.

4.4. ЕИСК изразява съгласие с целта на Комисията посоченият в настоящото становище регламент да се прилага по отношение на администрациите, публичните органи и публичноправните субекти, както вече е случаят с правилата за възлагане на обществени поръчки, за да се гарантира, въз основа на разумен подход, адекватна ефективност и обхват на правилата, обхващащи всички лица, принадлежащи към публичната сфера, независимо от организационната им форма.

4.5. С оглед на това е също така пропорционално и в съответствие с общия подход на новите правила публичните предприятия да бъдат освободени от прилагането на правилата, като се има предвид, че техният организационен модел е все по-силно вдъхновен от предприемачески пазарни модели.

4.6. ЕИСК подкрепя правната разпоредба в член 6, съгласно която „органите от обществения сектор, които позволяват повторно използване на категориите данни [...] могат да налагат такси за разрешаване на повторното използване на такива данни“ и че „тези такси са недискриминационни, пропорционални и обективно обосновани, като не ограничават конкуренцията“. Във връзка с това е добре да се подчертае, че предприятията, МСП, микропредприятията и малките организации и организациите на социалната икономика предоставят много данни на властите; тези данни имат цена, която може да бъде значителна и отражението ѝ, по-специално за МСП, би трябвало да се взема предвид при определянето на тарифите.

4.7. Освен това ЕИСК споделя и приветства факта, че методологията за изчисляване на тарифите трябва да се публикува предварително и че тя задължително се основава на разходите за управление и споделяне на данните, а не на различна система за определяне на разходите, която може да бъде приравнена на лиценз за данни.

4.8. ЕИСК обръща внимание на необходимостта от обмен на данни в съответствие с член 101 от ДФЕС относно антиконкурентните споразумения. По-специално ще бъде важно да се спазват насоките на Комисията относно споразуменията за хоризонтално сътрудничество под формата на обмен на информация, за да се предотврати възможността органите, обменящи информация, да нарушат прозрачността на пазара, като благоприятстват тайните споразумения между преки конкуренти, като по този начин намаляват конкуренцията в ущърб на благосъстоянието на потребителите, малките и микропредприятията, което води до нарушаване на лоялната конкуренция на пазарите.

4.9. ЕИСК категорично подкрепя определянето на националните органи (членове 12 и 20), имащи за задача да гарантират адекватен контрол на ефективността на новите правила, определени от Комисията, и изразява съгласие с характеристиките, които тези органи ще трябва да приемат съгласно член 23.

4.10. За да се избегне неправомерно използване на базите данни на национално или европейско равнище, контролът върху използването на данните би трябвало да се упражнява от различните заинтересовани национални органи, в сътрудничество помежду им и с Европейската комисия.

4.11. Що се отнася до алтруистичните организации в сферата на данните и до общите условия за признаването им, ЕИСК приветства факта, че предложението за регламент определя, че организациите, които приемат тези общи условия трябва да са с правен характер на организации с нестопанска цел, преследващи цели от общ интерес, и преди всичко да бъдат независими и самостоятелни, по-специално спрямо други организации, които преследват търговски или стопански цели при управлението на данни.

4.12. Тези характеристики, заедно със създаването на специален публичен регистър на тези субекти, отговарят адекватно на необходимостта от прозрачност, защита на правата и интересите на гражданите и предприятията, които характеризират алтруистичния обмен на данни. Това води до повишаване на доверието на всички заинтересовани страни.

4.13. ЕИСК категорично подкрепя ползата от създаването на единно информационно бюро във всяка държава членка, както е предвидено в член 8 от предложението за регламент. Това единно информационно бюро трябва да бъде лесно достъпно за всички заинтересовани страни, за да се гарантира ефективното функциониране и да се насърчи доброто сътрудничество с организациите на гражданското общество и социалните партньори.

4.14. И накрая, ЕИСК горещо приветства фактът, че в глава III от регламента се посочва възможността за създаване на „кооперативи за управление и обмен на данни“ като средство за подпомагане на гражданите (работници, потребители, предприемачи) и малките предприятия и отделните предприемачи, които не биха могли да получат достъп до големи обеми данни или да ги обработват поотделно. Във връзка с това ЕИСК насърчава Комисията и държавите членки да подкрепят организациите на МСП, с цел да предприемат колективни инициативи за развитие на такъв вид взаимоспомагателни организации за управление и обмен на данни.

4.15. Кооперативните форми и формите на сътрудничество като цяло изглеждат особено подходящи за управление на дейности за посредничество, обмен и споделяне на данни между гражданите (работници, потребители, предприемачи) и предприятията, тъй като кооперативната форма, по-специално, дава възможност за съвпад на интересите при управлението на данните между субектите на данни и кооператива, държател на данни, който в този случай е собственост на самите субекти на данни и следователно тези форми биха могли да гарантират основано на участието управление, споделено между гражданите, предприятията и предприемачите, които биха могли да играят двойната роля — като предоставят данни“, но също и ги използват и извличат полза. Този механизъм би могъл да подкрепи климата на доверие и откритост, който изглежда необходимо условие за добро управление на данните в рамките на европейския цифров единен пазар. Този механизъм би могъл да подкрепи климата на доверие и откритост, който изглежда необходимо условие за добро управление на данните в рамките на европейския цифров единен пазар.

4.16. Във връзка с това ЕИСК счита, че е необходимо ефективно сътрудничество с организациите на гражданското общество, социалните партньори и професионалните организации.

4.17. Що се отнася до защитата на личните данни, ЕИСК отбелязва, че европейското право счита защитата на личния живот и зачитането на човешкото достойнство за съществена част от основните и ненакърними права на хората. Въпреки това се случва адекватната защита на тези права да бъде застрашена от недобросъвестното използване на данни, получени след свободно дадено съгласие от съответното лице, невинаги се получено по опростен начин. Има и по-сериозни случаи, в които данните са незаконно присвоени с действителна кражба на самоличност. Съдилищата в някои държави членки многократно са осъждали „кражбата на данни“. Разпознаването на кражба означава признаване на правото на собственост върху данните.

4.18. Ето защо ЕИСК препоръчва да се признаят европейските права на собственост върху личните данни и личните цифрови данни, за да се даде възможност на гражданите (работници, потребители, предприемачи) да контролират и управляват използването на своите данни или да забранят тяхното използване, както и да се създадат благоприятни условия за управлението на тези данни с цел създаване на европейски цифров пазар, като по този начин се даде ясна правна легитимност на колективните действия.

Брюксел, 27 април 2021 година.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Christa SCHWENG

ПРИЛОЖЕНИЕ

Следният текст от становището на секцията беше отхвърлен в полза на изменение, прието от Асамблеята, но събра най-малко една четвърт от подадените гласове:

1.6. ЕИСК подкрепя предложението за определяне на националните органи, отговорни за осигуряване на подходящ контрол на новите правила, и във връзка с това припопня, че органите за защита на личните данни, които вече съществуват в държавите членки, биха могли да участват в прилагането на правилата, предмет на предложението на Комисията, въз основа на придобития опит, без да се създават нови органи.

4.9. ЕИСК категорично подкрепя определянето на националните органи (членове 12 и 20), ипаци за задача да гарантират адекватен контрол на ефективността на новите правила, определени от Комисията, и изразява съгласие с характеристиките, които тези органи ще трябва да приемат съгласно член 23. Във връзка с това, без да се засяга организационната свобода на държавите членки, ЕИСК припопня, че органите, които понастоящем защитават личните данни разполагат със значителен технически и регулаторен опит в сектора. Поради това сатите те биха могли да прилагат правилата, обхванати от предложението на Комисията, без да се създават нови органи.

Резултат от гласуването:

Резултат от гласуването за заличаване на този параграф:	124
Гласове „против“:	94
Гласове „въздържал се“:	27
